

Preek Breukelen
d.d. 4 november 2015, Dankdag
1 Kronieken 29:10-18 & Lucas 16:1-13

“Alles is van U afkomstig, en wat wij U schenken komt uit uw hand.”

Gemeente van Jezus Christus,

Vlak voor ik op vakantie ging, zag ik het volgende in een actualiteitenprogramma op de teevee. Een minister van Jordanië zit achter zijn bureau en spreekt over zijn land en de vluchteling uit Syrië. Ongeveer 8 miljoen inwoners telt zijn land. Ongeveer 2 miljoen vluchtelingen worden opgevangen. *‘We zijn niet rijk’,* zegt de minister, *‘maar we redden het’*. Vervolgens spreekt hij zijn verbazing uit dat Europa met zo’n 750 miljoen (!) inwoners en een ongekende rijkdom klaarblijkelijk niet in staat is vluchtelingen adequaat op te vangen.

Op de dankdag voor gewas en arbeid is het niet meer dan logisch om na te denken hoe wij God kunnen danken voor wat wij in het leven ontvangen, wat wij van het land kunnen oogsten, wat wij verdienen met ons werk. Je zou je natuurlijk kunnen afvragen waarom je überhaupt God zou moeten danken voor wat je klaarblijkelijk met je eigen handen bij elkaar gezwoegd hebt. Maar het voorbeeld van de vluchtelingen maakt al duidelijk dat wij zeer begunstigd zijn. Dat onze handen iets voort kunnen brengen, is te danken aan ons klimaat, aan onze sterke economische positie, aan het feit dat we in vrede leven en redelijk behoed zijn voor natuurrampen. Je hoeft de wereld maar rond te kijken om te zien hoeveel mensen in totaal andere omstandigheden leven. Al die vluchtelingen uit Syrië hadden waarschijnlijk werk waar ze dagelijks hard mee bezig waren. En toen brak de oorlog uit. Wij kunnen hard werken, maar de voorwaarden hebben we niet in de hand. En dat mag een zekere bescheidenheid met zich meebrengen, een zekere dankbaarheid.

Hoe geven we onze dankbaarheid vorm? Koning David was dankbaar. Zijn rijk was gevestigd. Toen David voor zichzelf een paleis had laten bouwen, vond hij het niet kunnen dat de ark van het verbond van de HEER in een tent stond. Maar God spreekt dan in de nacht tot de profeet Natan: *‘Zeg tegen mijn dienaar David: ‘Dit zegt de HEER: Jij zult voor mij geen huis bouwen om in te wonen. Nooit heb ik in een huis gewoond, vanaf de dag dat ik de Israëlieten uit Egypte heb geleid tot nu toe! In tent en tabernakel ging ik van de ene verblijfplaats naar de andere’*. Niet David, maar zijn zoon Salomo zal uiteindelijk de tempel bouwen. In onze lezing van vandaag horen we dat het volk als vele kostbaarheden bijeengebracht heeft voor een huis voor God. En David looft daarom God. Hij zegt niet: *‘kijk eens hoe gul we zijn, dat we dat allemaal voor U over hebben’*, maar hij zegt: *‘alles is van U afkomstig, en wat wij U schenken komt uit uw hand’*. Het is dat besef van afhankelijk dat ik in deze lezing belangrijk vindt. Daar wordt de bodem gelegd voor dankbaarheid.

Moeten we dan als dank voor wat ons allemaal toevallig voor God een tempel bouwen? Of een nog mooiere kerk neerzetten dan we al hebben? Nee. Het is goed dat er kerken zijn, plekken van concentratie, plekken waar we bij elkaar komen om God te loven en te

danken. Om iedere keer ook weer gevoed te worden met zijn Woorden, en te drinken van de visioenen die ons zijn doorgegeven. Maar uiteindelijk, zoals al uit de woorden klinkt die God spreekt tot Natan, wil de Eeuwige geen vaste woonstee. We zouden Hem er ook te gemakkelijk in kunnen opsluiten. Of menen dat we Hem in bezit hebben omdat Hij in ons kerkgebouw woont. In het prachtige gezang *'De wereld is van Hem vervuld'* staat al zo mooi in het tweede vers: *'Maar Hij die in de aanvang schiep, de hemel en de aarde, die al wat is tot aanzijn riep, de Ongeëvenaarde, woont niet in tempels; er is niets dat Hem ontbreekt, - hoe zou Hij iets uit mensenhand aanvaarden?'* Wil God dan niet bij ons wonen? Jazeker, maar niet in tempels of kerken. Onze dankbaarheid vraagt niet dat wij een huis bouwen voor God, maar dat wij deze aarde zijn woning laten zijn. God wil onder mensen wonen. We lezen het al in Johannes 1 waar – in de juiste vertaling – staat dat in Hij in Christus, in het vleesgeworden Woord zijn tent bij ons heeft opgeslagen. Afgelopen zondag lazen we uit het boek Handelingen, waar onder andere geschreven wordt over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waar God onder de mensen zal wonen. En ook dat er in het nieuwe Jeruzalem geen tempel meer zal zijn, want God zelf zal de tempel zijn.

God wil onder ons wonen. En dat betekent niet dat er een man met een witte baard van een wolk afdalt om rond te wandelen over de aarde. God wil onder ons wonen, betekent dat zijn Geest ons wil bezielen, dat Hij in onze harten wil wonen en dat zijn hemelse geboden weerklank vinden opdat deze aarde nieuwe aarde wordt. Willen wij God danken dan moeten wij ons laten bezielen door zijn Woord, moeten we opstaan om naar zijn toekomst op te gaan. Geen tempel bouwen, maar meewerken aan de herschepping, aan zijn koninkrijk. *'Alles is van U afkomstig, en wat wij U schenken komt uit uw hand'*, zei koning David. En dat besef, dat is het begin. Het besef dat wat wij ontvangen niet ons eigendom is. We moeten God dan ook niet danken dat Hij toevallig naar Nederland heeft omgezien en denken dat het ons zo goed gaat omdat we het ergens wel verdiend zullen hebben. Het grootste deel van onze natie heeft God de rug al toegekeerd, dus ik zou niet weten waarom we het dan zouden verdienen. Willen we God danken dat wij zoveel ontvangen hebben, dan doen we dat door onze rijkdom in dienst te stellen van zijn koninkrijk. Alles wat we ontvangen, mogen we gebruiken om handen en voeten te geven aan de liefde die Hij ons geleerd heeft. Wij geven het bij wijze van spreken terug aan God. *'Alles is van U afkomstig, en wat wij U schenken komt uit uw hand'*.

De basishouding is dus het besef dat wat wij bezitten niet onze eigen verdienste is, maar dat we het te leen hebben. Wij zijn als rentmeesters die het geld beheren van een rijk man. Wat doen we ermee? Verkwisten we het? Het is het beeld dat Jezus gebruikt in een gelijkenis. Een lastige gelijkenis. De rentmeester in het verhaal moet verantwoording afleggen van zijn beheer. Nou, hij voelt de bui al hangen. Hij kan verder niets en zal bij ontslag tot de bedelstaf veroordeeld zijn. Dus denkt hij listig na hoe hij zijn toekomst veilig kan stellen. Door een deeltje te sluiten met de schuldenaars, waarbij alle schulden verlaagd worden, hoopt hij zoveel goodwill te kweken dat hij bij hen wel onderdak vindt. Het lastige van deze gelijkenis is dat het lijkt of Jezus de slimheid van de oneerlijke rentmeester prijst. Maar wat Jezus welbeschouwd prijst is hoe gewiekst de rentmeester zijn toekomst veilig stelt. *'De kinderen van deze wereld gaan immers slimmer met elkaar om dan de kinderen van het licht'*. Met de kinderen van het licht worden wij bedoeld, gelovigen, christenen. Een kind van de wereld ziet als

toekomst de wereldse dingen. De kinderen van het licht zien als toekomst het koninkrijk van God. Maar hoe werken wij daaraan? Moeten we al het aardse slijk overboord gooien? Nee, we moeten het op de juiste wijze gebruiken. Met dezelfde slimheid als die rentmeester. Dus zo gebruiken dat het bijdraagt aan de door ons gewenste toekomst, de toekomst van God, het koninkrijk op aarde. Daarbij laten we ons niet leiden door de wetten van de mammon, door de lust naar geld, naar meer en meer, maar door de wetten van de Eeuwige.

In de vroegste gemeenten stond dat koninkrijk nog volop op het netvlies. Er werd met elkaar gedeeld, geld had men gemeenschappelijk, er werd omgezien naar de armen, weeskinderen werden opgenomen, zieken werden verzorgd. Er was liefde naar elkaar toe. Het koninkrijk kreeg gestalte. Ja, je kunt zeggen dat God onder hen woonde. In het hele Romeinse Rijk heerste de regel 'do ut des', dat betekent 'ik geef opdat ik ontvang', met andere woorden een systeem van voor wat, hoort wat. Het bijzondere van deze christelijke gemeentes was dat die regel overboord gegooid werd en plaats maakte voor een ander regel: ik geef uit dankbaarheid, ik deel omdat ik van de Eeuwige zoveel ontvangen heb. De dankbaarheid krijgt vorm in de verantwoordelijkheid naar elkaar toe. Een dankbaarheid die weet dat wat wij hebben, niet ons bezit is. En dit maakte zo'n indruk op de mensen om hen heen, dat het mag gelden als één van de belangrijkste oorzaken dat de kerk zo snel groeide. Het is die slimheid waarmee de kinderen van het licht Gods toekomst dichterbij brachten. Misschien is slimheid niet zo'n goed woord, en kunnen we beter spreken over een passie die mensen hebben, over het geloof en vertrouwen dat deze wereld een nieuwe wereld wordt als wij de liefde die ons geschonken is doorgeven aan onze naaste, aan mensen in nood.

En als ik dan terugkijk naar die minister van Jordanië, dan legt hij de vinger op een zere plek. Wat is het grote probleem van Europa? Naast de angsten voor het onbekende, is dat toch het idee dat onze rijkdom ons bezit is. Waarom zouden we delen? Het komt ons toch toe? Maar zo wint de Mammon opnieuw. Willen wij onze dankbaarheid tonen, laten we dan kinderen van het licht zijn, laten we dan als gelovigen en als kerk zien waar onze passie ligt: bij een wereld omgekeerd, bij een koninkrijk waar mensen gerechtigheid vinden, vrede kennen en liefde ontvangen. Zo danken wij God, en zo zal Hij onder ons wonen.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.